

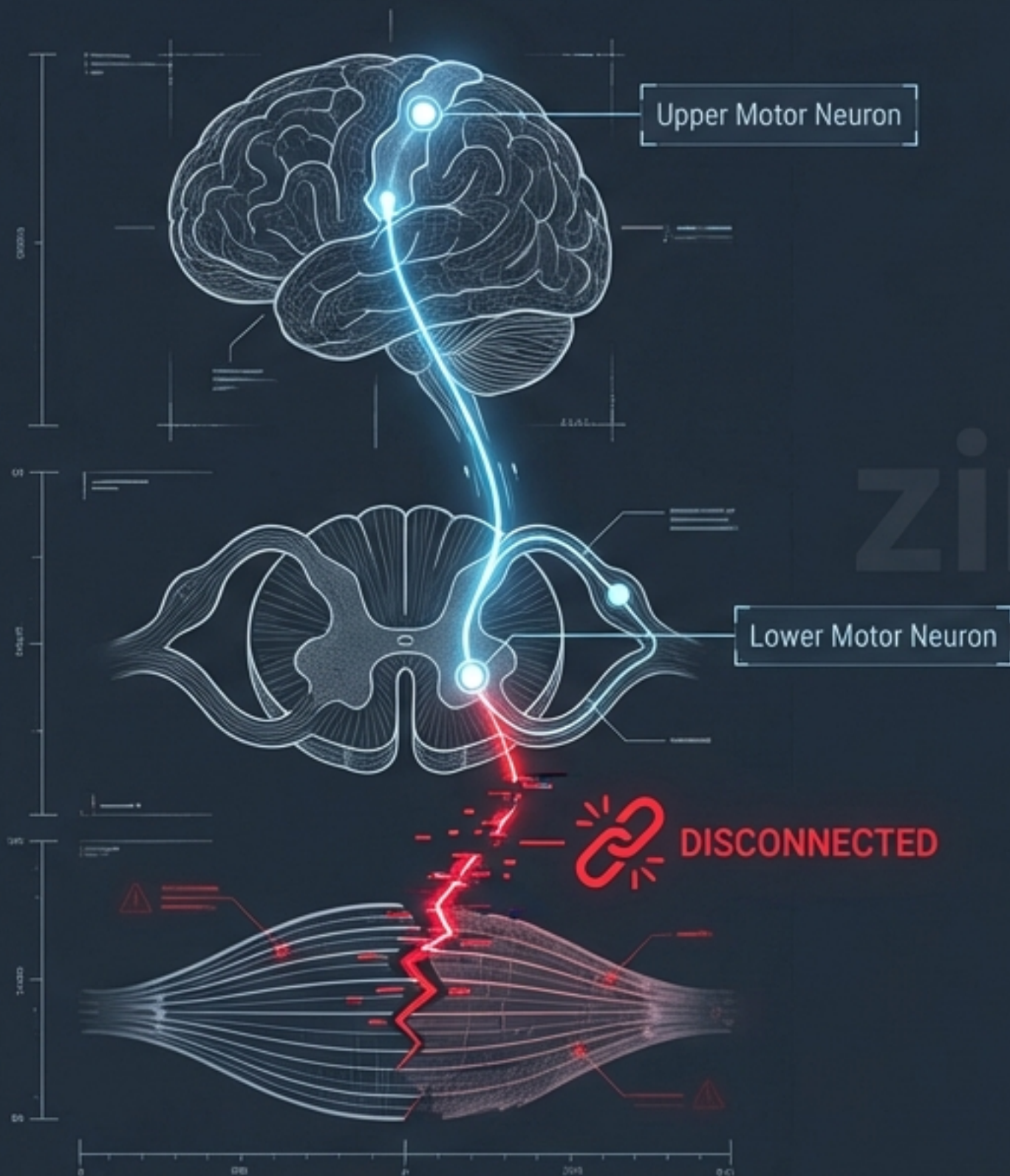
اسکلروز جانبی آمیوتروفیک: از ژنتیک تا محیط

راهنمای جامع ریسک فاکتورها، معماری ژنتیکی و
تشخیص زودهنگام

تهیه و تدوین: موسسه علمی-پزشکی زیماد

آناتومی تخریب: قطع ارتباط مغز و عضله

- تعریف بیماری: یک اختلال نورودژنراتیو (Neurodegenerative) پیش‌رونده که منجر به تخریب انتخابی نورون‌ها می‌شود. می‌شود.

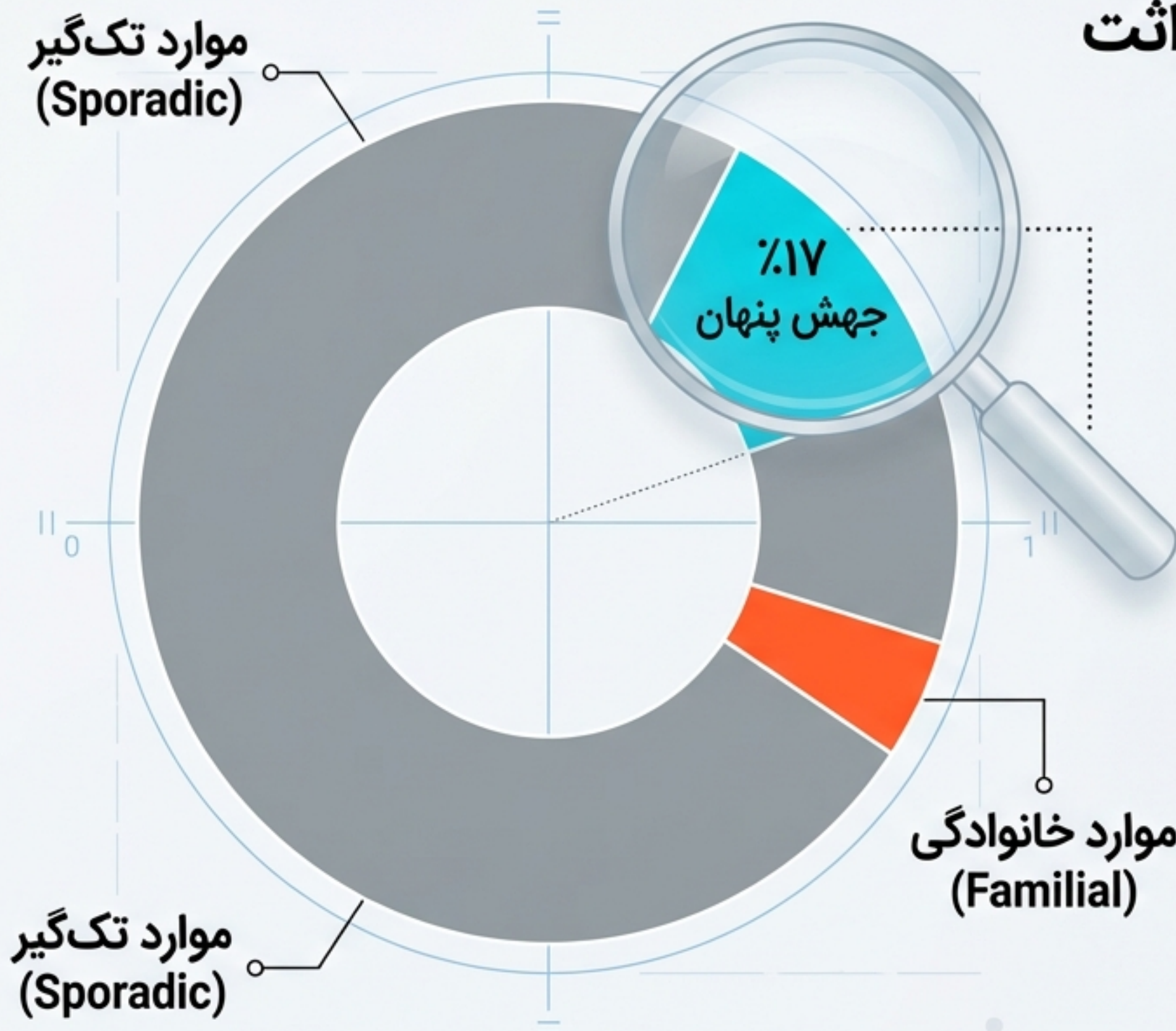
- هدف‌های سلولی:

- نورون‌های حرکتی فوقانی (Upper Motor Neurons) در قشر مغز.

- نورون‌های حرکتی تحتانی (Lower Motor Neurons) در ساقه مغز و طناب نخاعی.

- پیامد بالینی: ناتوانی مغز در ارسال پیام به عضله ← آتروفی عضلانی (Muscle Atrophy) ← فلج تدریجی ← نارسایی تنفسی (Respiratory Failure).

قانون ۹۰/۱۰: اپیدمیولوژی و الگوهای وراثت

موارد تک‌گیر (Sporadic ALS):

- ۹۰ تا ۹۵ درصد کل موارد.
- بدون سابقه خانوادگی مشخص.
- سن بروز: اواخر دهه ۵۰ و اوایل ۶۰.
- *نکته حیاتی*: ۱۷ درصد از این موارد دارای جهش‌های ژنتیکی پنهان (De novo mutations) هستند.

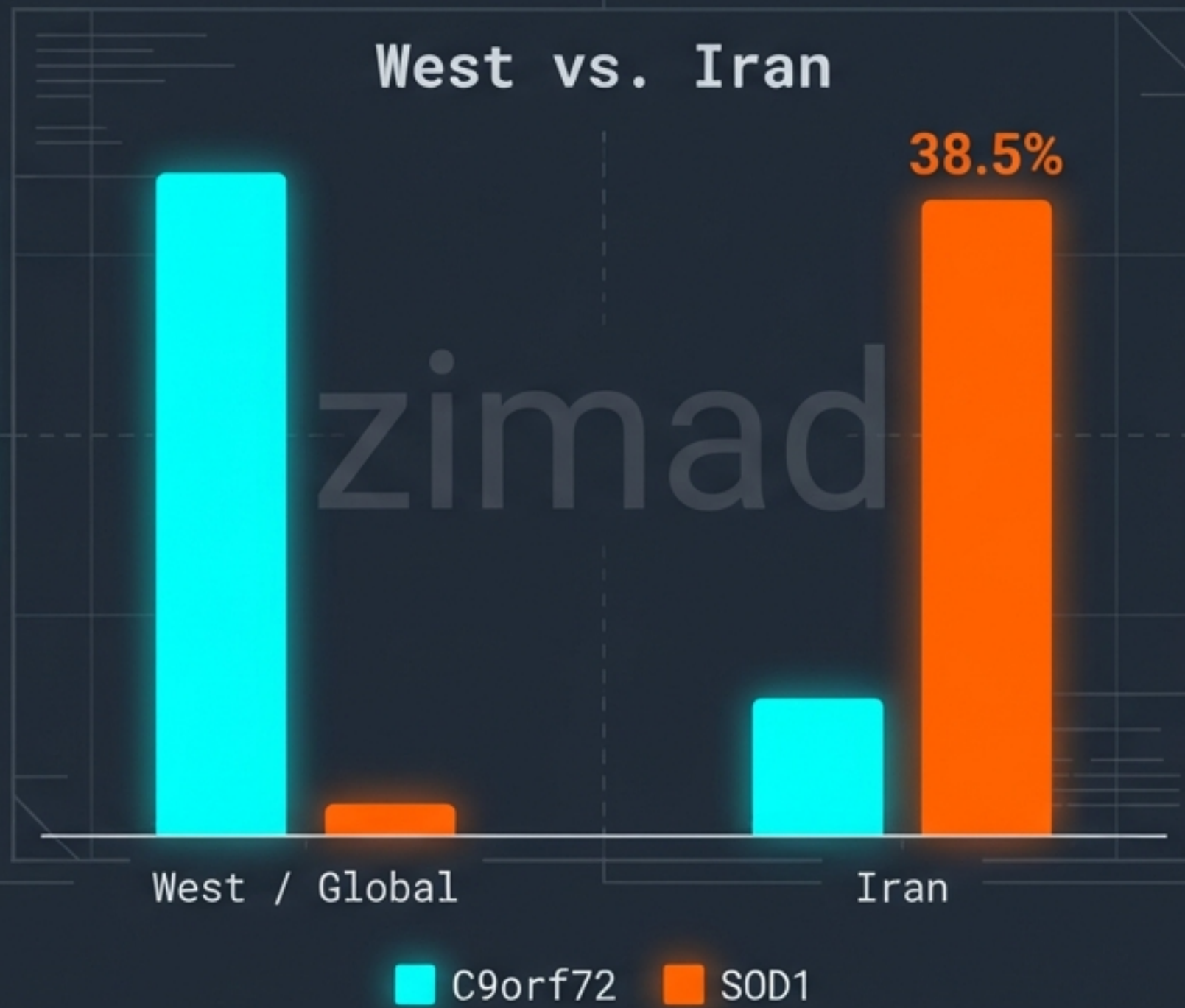
موارد خانوادگی (Familial ALS):

- ۵ تا ۱۰ درصد موارد.
- الگوی وراثت: اتوزومال غالب (Autosomal Dominant).
- سن بروز: پایین‌تر (اواخر دهه ۴۰).
- خطر برای فرزندان: ۵۰ درصد شانس انتقال ژن معیوب.

Hero Data

معماری ژنتیکی: تفاوت بنیادین در جمعیت ایران

West vs. Iran

الگوی جهانی (غرب):

ژن غالب: C9orf72 (تکرار توالی GGGGCC).

ارتباط بالینی: پیوند قوی با زوال عقل فرونتوتمپورال (FTD).

الگوی ایران (یافته‌های زیما):

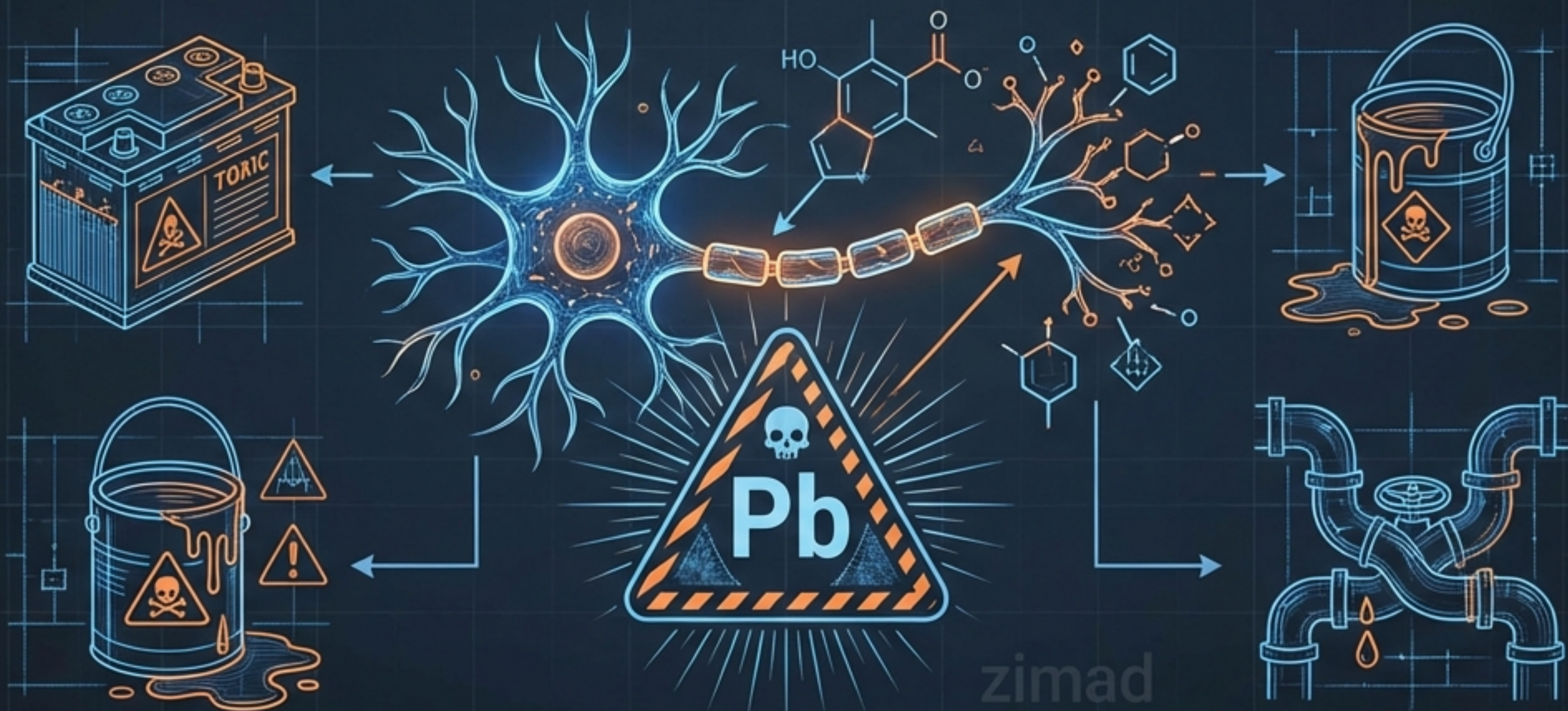
ژن غالب: SOD1 (سوپراکسید دیسموتاز ۱).

آمار کلیدی: ۳۸.۵ درصد از موارد خانوادگی در ایران ناشی از جهش SOD1 است (در برابر ۲۶ C9orf72).

اهمیت درمانی: تایید داروی Tofersen (Qalsody)، توسط FDA برای موارد SOD1-ALS.

عوامل محیطی: سرب (Lead)، دشمن نامرئی

میزان خطر:	منابع خطر:	مکانیسم تخریب:
مواجهه با فلزات سنگین شانس ابتلا را تقریباً دو برابر می‌کند (Odds Ratio = 1.81 – 2.31).	صنایع رنگ، باتری‌سازی، ریخته‌گری، و لوله‌کشی‌های قدیمی.	1. تقلید از عملکرد کلسیم در انتقال پیام عصبی. 2. ایجاد استرس اکسیداتیو (Oxidative Stress) شدید 3. تجمع در بافت‌های عصبی و تسریع تخریب.

معمای کهنه‌سربازان: ارتباط خدمت نظامی و ALS

1.5x Risk

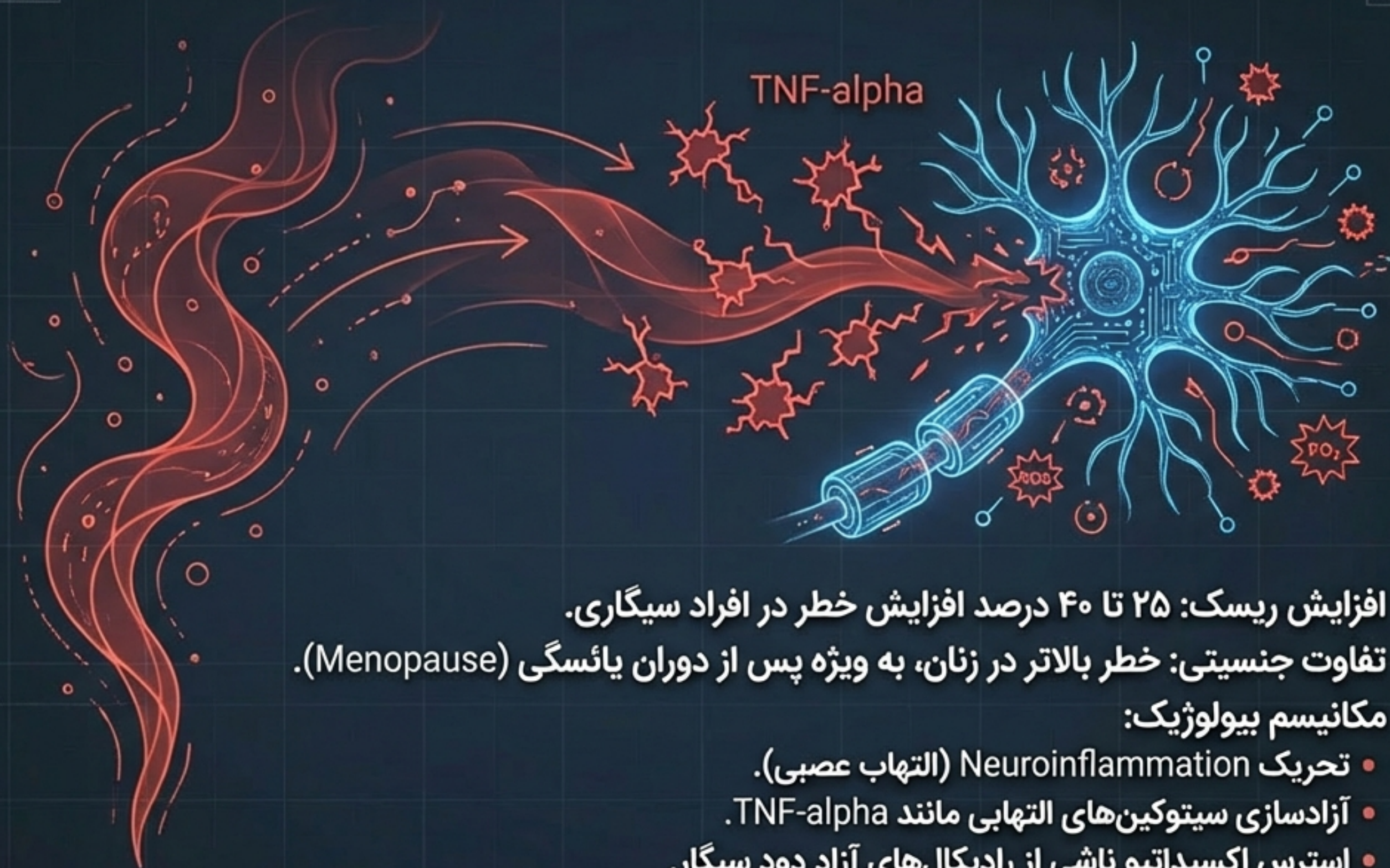
آمار: احتمال ابتلا در کهنه‌سربازان ۱.۵ برابر جمعیت عادی است.

عوامل محرک احتمالی:

- آسیب‌های مغزی ضربه‌ای (Traumatic Brain Injury - TBI).
- مواجهه با مواد شیمیایی و گازهای سمی در میدان نبرد.
- استرس فیزیکی شدید و فرساینده.

وضعیت قانونی: سازمان VA این بیماری را صد در صد "Service-connected" (مرتبط با خدمت) تلقی می‌کند.

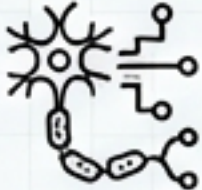
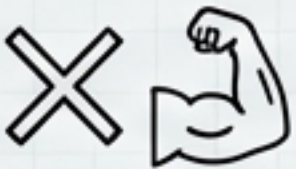

سبک زندگی: دخانیات و التهاب عصبی

افزایش ریسک: ۲۵ تا ۴۰ درصد افزایش خطر در افراد سیگاری.
تفاوت جنسیتی: خطر بالاتر در زنان، به ویژه پس از دوران یائسگی (Menopause).
مکانیسم بیولوژیک:

- تحریک Neuroinflammation (التهاب عصبی).
- آزادسازی سیتوکین‌های التهابی مانند TNF-alpha.
- استرس اکسیداتیو ناشی از رادیکال‌های آزاد دود سیگار.

رمزگشایی از علائم: تفاوت پرش‌های عضلانی (Fasciculations)

سندرم فاسیکولاسیون خوش‌خیم (BFS)	ALS
<p>علت: استرس، کافئین، خستگی.</p> 	<p>علت: تخریب نورون حرکتی.</p>
<p>همراهی با ضعف: هرگز.</p> 	<p>همراهی با ضعف: بله (همراه با آتروفی).</p>
<p>الگو: محدود به یک نقطه (مانند پلک).</p> 	<p>الگو: گسترده و پیش‌رونده + الگوهای Denervation در نوار عصب و عضله (EMG).</p>

نشانگرهای زیستی: انقلاب در تشخیص زودهنگام

پروتئین هدف: زنجیره سبک نوروفیلامنت (-Neurofilament Light Chain). NfL.
عملکرد: این پروتئین پس از آسیب فیبرهای عصبی وارد جریان خون می‌شود.
کاربرد حیاتی: شناسایی بیماری در افراد پرخطر (ناقلین ژن) حتی قبل از بروز اولین علائم حرکتی.
پنجره درمانی: امکان آغاز درمان‌های محافظتی در 'دوره طلایی' قبل از تخریب گسترده.

مدیریت ریسک و راهنمای خانواده‌ها

غربالگری

اولویت‌بندی آزمایش ژنتیک برای
جهش SOD1 در خانواده‌های
ایرانی.

کاهش خطرات محیطی

حذف سیگار، دوری از سرب و
آلاینده‌های صنعتی، استفاده از کلاه
ایمنی (جلوگیری از TBI).

حمایت نهادی و مشاوره

عضویت در جمعیت حمایت از
بیماران ALS، و انجام آزمایش
ژنتیک (Predictive Testing)
با نظر مشاور ژنتیک.

منابع و سلب مسئولیت

این محتوا بر اساس آخرین یافته‌های پژوهشی و گزارش‌های علمی تولید شده است.
تهیه شده توسط: موسسه علمی-پزشکی زیماد (Zimad Institute).
هوش مصنوعی: این محتوا با استفاده از هوش مصنوعی تولید و تدوین شده است.
برای اطلاعات بیشتر و دسترسی به منابع کامل به وبسایت ما مراجعه کنید: zimad.org

Scan for Full Report

zimad.org